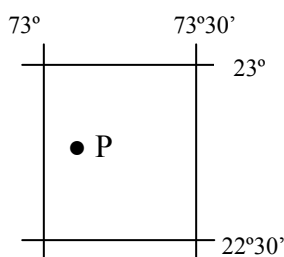

2. Turysta kupił dwie mapy rejonu Beskidu Śląskiego. Jedna z nich została wykonana w skali 1:30 000, a druga – w skali 1:750 000. Wpisz znak **X** przy obiektach, które można zlokalizować za pomocą mapy Beskidu Śląskiego wykonanej w skali 1:750 000.

A. Schroniska w rejonie Baraniej Góry.	☐
B. Różne rodzaje dróg (np. krajowe, wojewódzkie) oraz linie kolejowe.	☐
C. Piesze szlaki turystyczne.	☐
D. Parkingi w centrum Ustronia.	☐
E. Wyłącznie miejscowości, bez dzielnic i osiedli.	☐

3. Określ współrzędne geograficzne punktu **P**, wybierając je spośród wartości oznaczonych literami A–F.

a) długość geograficzna: .....

b) szerokość geograficzna: .....

- A.** 73°10'E   **B.** 23°N   **C.** 22°45'E   **D.** 22°45'N   **E.** 73°10'N   **F.** 73°E

4. Na podstawie informacji pochodzących z kartki kalendarza uzupełnij zamieszczone niżej zdania. Wpisz znak **X** w odpowiednie kwadraty tak, aby powstały zdania prawdziwe. Wybierz spośród odpowiedzi oznaczonych literami A–F.

A. 22 czerwca	B. 22 grudnia
C. najkrótszy	D. najdłuższy
E. lato	F. jesień

- a) Kartka przedstawia dzień ☐ **A** / ☐ **B**.
b) Tej doby dzień jest ☐ **C** / ☐ **D** w ciągu roku.
c) Tego dnia rozpoczyna się astronomiczne ☐ **E** / ☐ **F**.

Dzień 173

22

.....

wsch. ☀ 4.15
zach. ☀ 21.01

5. Przedstawione niżej zegary pokazują czas urzędowy w wybranych miastach świata. Wiedząc, że w Warszawie jest południe, uporządkuj położenie zegarów, wpisując oznaczenia literowe do odpowiednich kwadratów.

A. Moskwa
(56°N, 38°E)

B. Nowy Jork
(41°N, 74°W)

C. Warszawa
(52°N, 21°E)

D. Sydney
(34°S, 151°E)

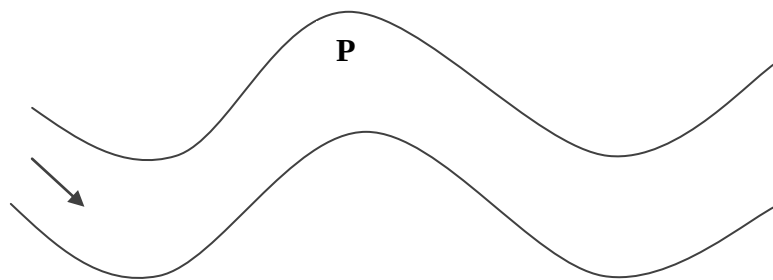
E. San Francisco
(38°N, 122°W)

☐ → ☐ → ☐ → ☐ → ☐

wcześniej

później

7. Poniższa ilustracja przedstawia zakole rzeczne. Strzałką oznaczono na niej kierunek płynięcia wody. Uzupełnij zdanie, zaznaczając odpowiedzi wybrane spośród A–D.

Literą „P” oznaczono brzeg, na którym zachodzi proces ☐ A / ☐ B, ponieważ woda płynie tam ☐ C / ☐ D.

- A. akumulacji   B. erozji
C. szybciej   D. wolniej

8. Tabela zawiera dane klimatyczne dla czterech miejscowości. Zaznacz właściwe dokończenie zdania.

Miejscowość / miejsce	Miesiąc	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Rio de Janeiro	Średnia temperatura powietrza (w °C)	25,1	25,4	24,9	23,4	21,8	20,8	20,1	20,6	20,9	19,5	22,8	24,5
	Średnia suma opadów (w mm)	127	118	130	92	67	58	43	42	65	85	94	129
Mumbaj	Średnia temperatura powietrza (w °C)	23,0	24,0	26,1	28,1	29,6	28,6	27,3	25,9	27,0	27,9	27,2	25,5
	Średnia suma opadów (w mm)	4	2	1	1	17	484	616	340	264	65	14	2
Perm	Średnia temperatura powietrza (w °C)	–14,9	–13,2	–6,7	2,7	10,3	15,9	18,2	15,5	9,4	1,5	–6,1	–12,5
	Średnia suma opadów (w mm)	34	25	28	30	50	68	72	67	62	53	46	38
Śnieżka	Średnia temperatura powietrza (w °C)	–7,1	–7,1	–5,3	–1,8	3,4	6,2	8,3	7,7	5,0	1,0	–3,2	–6,0
	Średnia suma opadów (w mm)	78	62	66	80	100	128	150	125	108	97	79	85

- a) W Mumbaju najwyższa średnia suma opadów wynosi...

- A. 340 mm   B. 129 mm   C. 616 mm

- b) Największa roczna amplituda temperatury występuje...

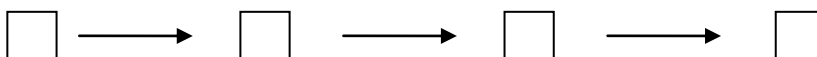
- A. w Permie   B. w Rio de Janeiro   C. na Śnieżce

- c) Klimat z odmianą monsunową występuje...

- A. na Śnieżce   B. w Mumbaju   C. w Permie

9. Ułóż poniższe punkty w odpowiedniej kolejności, tak aby tworzyły chronologiczny zapis geologicznych dziejów Polski. W tym celu wpisz do kwadratów właściwe oznaczenia literowe.

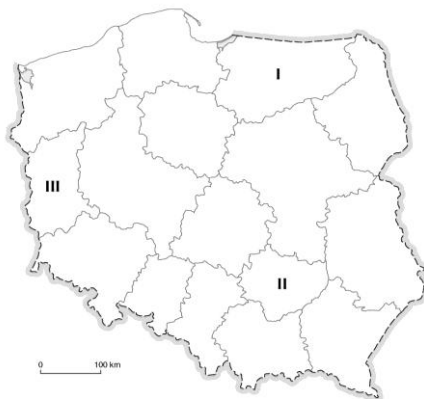
- A. Powstanie pokładów węgla kamiennego.
B. Złodowacenia.
C. Powstanie gnejsów Gór Sowich.
D. Zalewy wód i powstanie wapieni Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej.

wydarzenie najstarsze

wydarzenie najmłodsze

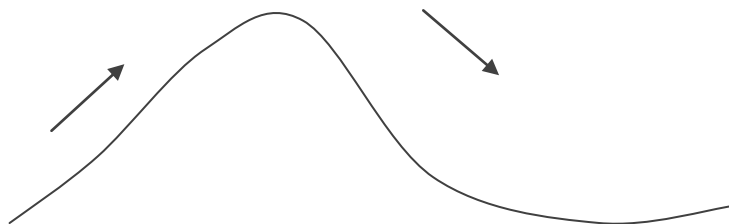
10. Poniższa mapa przedstawia podział administracyjny Polski. Cyframi I–III oznaczono na niej trzy wybrane województwa. Wstaw znak **X** przy zestawie, w którym podano prawidłowe nazwy województw.

- a) I – kujawsko-pomorskie, II – podkarpackie, III – lubelskie
b) I – warmińsko-mazurskie, II – świętokrzyskie, III – lubuskie
c) I – zachodniopomorskie, II – lubuskie, III – podkarpackie
d) I – warmińsko-mazurskie, II – dolnośląskie, III – lubuskie

☐
☐
☐
☐

11. Na schemacie zaznaczono strzałką kierunek wiania wiatru halnego. Uzupełnij zdania, wybierając spośród odpowiedzi A–H, w taki sposób, aby zdania były prawdziwe.

U podnóża gór, skąd wieje wiatr, tworzy się ☐ A / ☐ B.

Powietrze, wznosząc się po stoku, ☐ C / ☐ D o około ☐ E / ☐ F na każde 100 metrów wysokości.

Po pokonaniu bariery górskiej powietrze opada jako ciepły, porywisty i ☐ G / ☐ H wiatr.

A. niż baryczny	B. wyż baryczny
C. ociepla się	D. ochładza się
E. 0,6°C	F. 1°C
G. wilgotny	H. suchy

12. Zaznacz właściwe zakończenia zdania.

Większość gospodarstw rolnych w Polsce ma powierzchnię mniejszą niż 5 ha. Najwięcej małych gospodarstw znajduje się na południu Polski, a gospodarstwa o powierzchni powyżej 15 ha dominują w północnej i zachodniej części kraju. Przestrzenne zróżnicowanie wielkości gospodarstw rolnych w Polsce jest skutkiem...

- A. większej powierzchni województw w północno-zachodniej części kraju oraz mniejszej – na południu Polski.
B. rozdrobnienia gruntów w południowej części kraju.
C. nizinnej rzeźbie terenu w południowej Polsce oraz górzystej – w części północno-zachodniej.

- D. dominacji do lat 90. XX wieku dużych państwowych i spółdzielczych gospodarstw rolnych w północno-zachodniej Polsce.
- E. nastawieniu gospodarstw rolnych w północno-zachodniej Polsce na chów zwierząt, a gospodarstw w południowej Polsce – na produkcję roślinną.
13. Tabela zawiera dane o migracjach zagranicznych ludności Polski na pobyt stały według kontynentów w 2009 roku. Na podstawie tych danych oceń prawdziwość poniższych zdań.

Region	Imigracja	Emigracja
Europa	14 369	15 620
Azja	485	61
Afryka	153	36
Ameryka Północna i Środkowa	2210	2539
Ameryka Południowa	28	12
Australia i Oceania	176	244
Nieustalone miejsce	3	2
Ogółem	17 424 osób	18 620 osób

- a) Więcej osób przyjechało do Polski na stałe, niż z niej wyjechało.
- ☐ PRAWDA ☐ FAŁSZ
- b) W 2009 roku migracje objęły ponad 36 tysięcy ludzi.
- ☐ PRAWDA ☐ FAŁSZ
- c) Większość migrujących osób odbywa migracje wewnątrzkontynentalne.
- ☐ PRAWDA ☐ FAŁSZ
14. Miasto zawdzięcza swe początki Zakonowi Krzyżackiemu, który w połowie XIII w. zbudował tam zamek mający służyć za bazę wypadową do podboju i ewangelizacji Prus. Miasto odgrywało ważną rolę handlową, a o jego randze świadczą okazałe, XIV i XV-wieczne budowle publiczne i prywatne (m.in. Dom Kopernika), wznoszące się na Starym i Nowym Mieście.
- Opisane miasto, wpisane na Listę światowego dziedzictwa kulturalnego i przyrodniczego UNESCO w 1997 r., to...
- A. Zamość   B. Toruń   C. Kraków   D. Malbork   E. Warszawa
15. W tabeli zamieszczono opisy trzech form ochrony przyrody występujących w Polsce. Przyporządkuj im właściwe nazwy, wybierając spośród odpowiedzi A–F.

Opis	Nazwa formy ochrony przyrody
Obszar zachowany w stanie naturalnym lub mało zmienionym, który wyróżnia się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.	
Pojedynczy twór przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska, odznaczające się cechami wyróżniającymi je spośród innych.	
Obszar wyróżniający się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1000 ha.	

A. pomnik przyrody

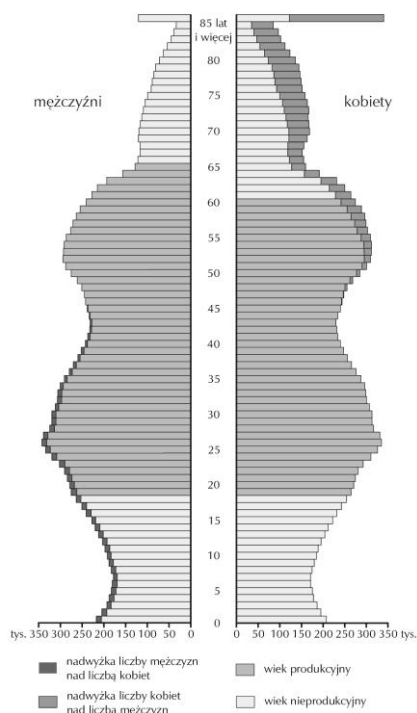
B. park krajobrazowy

C. rezerwat przyrody

D. park narodowy

F. ochrona gatunkowa

16. Oceń, jakie informacje o strukturze wiekowej polskiego społeczeństwa można odczytać z wykresu *Piramida płci i wieku ludności Polski*. Zaznacz znakiem **X** właściwą odpowiedź.

a) Ludność urodzona w latach 60. XX wieku należy do niżu demograficznego.

☐ TAK

☐ NIE

b) Liczba urodzeń w ostatnich latach zaczęła rosnąć.

☐ TAK

☐ NIE

c) W Polsce dominuje ludność w wieku przedprodukcyjnym.

☐ TAK

☐ NIE

d) We wszystkich grupach wiekowych polskiego społeczeństwa liczba kobiet przewyższa liczbę mężczyzn.

☐ TAK

☐ NIE

17. Przyporządkuj wymienionym nazwom regionów geograficznych nazwy elementów krajobrazu, w których one występują. Wpisz **X** przy odpowiednim oznaczeniu literowym.

a) Pojezierze Pomorskie

☐ A

☐ B

☐ C

☐ D

b) Wyżyna Lubelska

☐ A

☐ B

☐ C

☐ D

c) Tatry

☐ A

☐ B

☐ C

☐ D

d) Pobrzeże Koszalińskie

☐ A

☐ B

☐ C

☐ D

e) Sudety

☐ A

☐ B

☐ C

☐ D

A. cyrki polodowcowe

- B. jeziora przybrzeżne
- C. jeziora rynnowe
- D. wąwozy lessowe

Mapa do zadań 18–19

Mapa przedstawia sieć kolejową w Polsce.

18. Największa gęstość linii kolejowych w Polsce jest w województwie...

- A. śląskim i dolnośląskim.
- B. małopolskim i kujawsko-pomorskim.
- C. śląskim i opolskim.
- D. mazowieckim i lubelskim.

19. Uzupełnij poniższe zdania, zaznaczając odpowiedzi spośród A–F w taki sposób, aby zdania były prawdziwe.

Na obszarach najbardziej uprzemysłowionych sieć linii kolejowych jest ☐ A / ☐ B.

Obszary te odpowiadają w znacznym stopniu terenom dawnego zaboru ☐ C / ☐ D.

Najsłabiej rozwinięta sieć linii kolejowych cechuje tereny dawnego zaboru ☐ E / ☐ F.

A. słabo zagęszczona	B. bardzo zagęszczona
C. austriackiego	D. pruskiego
E. rosyjskiego	F. austriackiego

20. Uzupełnij poniższe zdania wpisując odpowiedzi A–E, w taki sposób, aby zawierały one prawdziwe informacje o Morzu Bałtyckim.

Morze Bałtyckie jest zaliczane do mórz chłodnych, ponieważ... ☐.

W wodach Morza Bałtyckiego występuje zjawisko eutrofizacji, ponieważ... ☐.

- A. jego średnia głębokość wynosi około 52 metry.
- B. powstało w wyniku wytapiania się lądolodu skandynawskiego.
- C. rzeki dostarczają do niego dużą ilość zanieczyszczeń.
- D. z Morzem Północnym łączy je wąskie cieśniny.
- E. leży pomiędzy 54°N a 66°N.

Tabela do zadań 21–22.

Poniższa tabela zawiera nazwy wybranych elementów środowiska fizycznogeograficznego państw sąsiadujących z Polską.

Nazwa kraju (cyfra)	Elementy środowiska fizycznogeograficznego		
	Wełtawa	Sudety	Śnieżka
	Wag	Niżne Tatry	Gerlach
	Dniepr	Karpaty	Howerla
	Ob	Ural	Elbrus
	Ren	Harz	Zugspitze

21. Uzupełnij puste rubryki tabeli, wpisując do właściwych kolumn nazwy elementów środowiska fizycznogeograficznego wybrane spośród A–E.

Góry – A

Wyżyny – B

Jeziora – C

Rzeki – D

Szczyty – E

22. Wpisz w puste wiersze tabeli nazwy państw sąsiadujących z Polską, w których znajdują się wymienione elementy środowiska fizycznogeograficznego. Nazwy krajów wybierz spośród 1–7.

Białoruś – 1

Czechy – 2

Litwa – 3

Niemcy – 4

Rosja – 5

Słowacja – 6

Ukraina – 7

23. Poniżej zamieszczono krótką charakterystykę Rosji. Wstaw znak X obok opisów dotyczących europejskiej części tego kraju.

Rosja jest położona w 11 strefach czasowych i rozciąga się od ☐ Morza Beringa do ☐ Morza Bałtyckiego.

Klimat Rosji jest bardzo zróżnicowany: od ☐ podzwrotnikowego śródziemnomorskiego nad Morzem Czarnym do ☐ okołobiegunowego polarnego na północy.

Do najdłuższych rzek Rosji należą ☐ Ob z Irtyszem, Jenisej, Lena i ☐ Wołga.

Dominującą religią w Rosji jest ☐ prawosławie, ale mieszkają tam również ☐ muzułmanie i buddyści.

Przemysł Rosji koncentruje się w kilku okręgach przemysłowych, m.in. ☐ Kuźnieckim i ☐ Petersburskim.

24. Wstaw znak X przy cechach charakteryzujących środowisko przyrodnicze Antarktydy.

A. Na pograniczu lądu i oceanu żyją pingwiny i foki. ☐

B. Jej umowną granicę stanowi równoleżnik 66°33'N. ☐

C. Temperatury maksymalne występują w grudniu i styczniu. ☐

D. Na pograniczu lądu i oceanu żyją niedźwiedzie polarne i foki. ☐

E. Na stacji Wostok zanotowano najniższą na Ziemi temperaturę ☐

powietrza.

F. Występują tam bogate złoża surowców mineralnych, np. węgla kamiennego, rud miedzi, żelaza, złota, srebra i uranu. ☐

G. Temperatury maksymalne występują w lipcu i sierpniu. ☐

25. Na mapie konturowej oznaczono kraje Europy Środkowo-Wschodniej.

a) Kraj utworzony po 1989 roku to...

A. Albania

B. Bułgaria

C. Czechy

D. Węgry

b) Na mapie cyframi 1–3 oznaczono trzy kraje. Wstaw znak X przy zestawie, w którym podano prawidłowe nazwy państw.

A. 1 – Słowacja, 2 – Macedonia, 3 – Chorwacja ☐

B. 1 – Słowenia, 2 – Mołdawia, 3 – Serbia ☐

C. 1 – Czarnogóra, 2 – Ukraina 3 – Bośnia i Hercegowina ☐

D. 1 – Austria, 2 – Grecja, 3 – Kosowo ☐

26. Oceń, prawdziwość zdań opisujących rolnictwo towarowe. Wstaw znak X obok właściwych odpowiedzi.

a) W rolnictwie towarowym uzyskuje się wysokie dochody.

☐ PRAWDA

☐ FAŁSZ

b) Poziom mechanizacji i chemizacji rolnictwa towarowego jest niski.

☐ PRAWDA

☐ FAŁSZ

c) Rolnictwo wymaga zatrudniania dużej liczby osób, ze względu na to, że większość prac wykonuje się ręcznie.

☐ PRAWDA

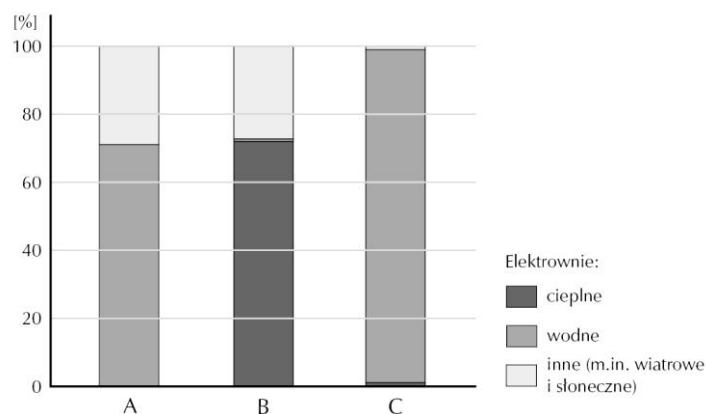
☐ FAŁSZ

d) Gospodarstwa rolne starają się wyprodukować jak największą ilość produktów.

☐ PRAWDA

☐ FAŁSZ

27. Przyporządkuj odpowiednim nazwom krajów skandynawskich poniższe struktury produkcji energii elektrycznej. Wpisz X przy właściwym oznaczeniu literowym.

Dania

☐ A

☐ B

☐ C

Finlandia

☐ A

☐ B

☐ C

Islandia

☐ A

☐ B

☐ C

Norwegia

☐ A

☐ B

☐ C

Szwecja

☐ A

☐ B

☐ C

28. Poniższa fotografia przedstawia znany obiekt turystyczny znajdujący się w Grecji.

a) Obiekt przedstawiony na fotografii to...

A. Łuk Triumfalny

B. Koloseum

C. Partenon

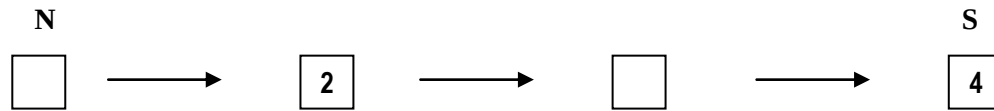
b) Obiekt ten znajduje się...

A. w Grecji

B. w Hiszpanii

C. we Włoszech

29. Jakie formacje roślinne należy wpisać w miejsca oznaczone cyframi 1–4, aby schemat przedstawiał strefy klimatyczno-roślinno-glebowe na półkuli północnej w Afryce?

- A. 1 – sawanna, 2 – wilgotny las równikowy, 3 – roślinność śródziemnomorska, 4 – pustynie i półpustynie
- B. 1 – wilgotny las równikowy, 2 – roślinność śródziemnomorska, 3 – pustynie i półpustynie, 4 – sawanna
- C. 1 – pustynie i półpustynie, 2 – sawanna, 3 – wilgotny las równikowy, 4 – roślinność śródziemnomorska
- D. 1 – roślinność śródziemnomorska, 2 – pustynie i półpustynie, 3 – sawanna, 4 – wilgotny las równikowy

30. Amazonia jest porośnięta największym na świecie kompleksem wilgotnych lasów równikowych. Jednak od kilkudziesięciu lat trwa jej intensywne wylesianie, mające na celu zagospodarowanie tych terenów. W każdym z poniższych zdań podano przyczynę lub skutek tego procesu. Wstaw znak **X** przy skutkach wylesiania Amazonii.

A. Pozyskiwanie terenów pod uprawę	☐
B. Uruchomienie erozji gleb	☐
C. Zmniejszenie różnorodności gatunkowej wilgotnych lasów równikowych	☐
D. Pozyskiwanie wybranych gatunków drzew	☐
E. Zmniejszenie liczebności plemion indiańskich	☐
F. Eksploatacja surowców mineralnych metodą odkrywkową	☐
G. Budowa drogi transamazońskiej	☐
H. Uwalnianie do atmosfery CO ₂	☐